

DATOS IDENTIFICATIVOS

Fundamentos dos deportes ximnásticos

Materia	Fundamentos dos deportes ximnásticos			
Código	P02G050V01404			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Gutierrez Sánchez, Águeda Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Gutierrez Sánchez, Águeda			
Correo-e	agyra@uvigo.es marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os deportes ximnásticos son aqueles incluídos na Federación Internacional de Ximnasia. Nesta materia abordarase os fundamentos técnicos e didácticos destes deportes de forma pormenorizada en dous grandes bloques: 1. Habilidades Rítmico-Expresivas. Ximnasia Aeróbica, Ximnasia Rítmica e Ximnasia para Todos. 2. Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Ximnasia Artística, Ximnasia Acrobática e Trampolín			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B4	Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
B5	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre a estrutura e función do corpo humano.
B8	Coñecemento e comprensión da estrutura, función e desenvolvemento das diferentes manifestacións da motricidade humana.
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
C1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
C3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
C4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas

C5	Capacidade para planificar, desenvolver e avaliar a realización de programas de deporte e actividade física escolar
C6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte
C7	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis
C10	Capacidade para identificar os riscos, que se derivan para a saúde dos deportistas, da práctica de actividades físicas inadecuadas no contexto do adestramento deportivo
C17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físico-deportivas orientada á saúde
C24	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade físico-deportiva recreativa, con atención ás características individuais e contextuais das persoas
D1	

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Identificar os elementos e parámetros que configuran a estrutura das modalidades ximnásticas: aspectos regulamentarios, espazos de acción, habilidades técnicas, habilidades manipulativas, habilidades coreográficas, etc.	A2 A5	B1 B4 B14	C1 C3	D1
Saber cales son as características e demandas fundamentais para a aprendizaxe das habilidades específicas dos deportes ximnásticos.	A4	B8 B10 B14	C1 C7 C24	
Comprender os diferentes ámbitos de aplicación dos deportes ximnásticos e coñecer os obxectivos e metodoloxías adecuadas a cada contexto.			C5 C7 C17 C24	
Dispor dos fundamentos e contidos didácticos que permitan desenvolver proceso de ensino-aprendizaxe relacionados coas habilidades ximnásticas.			C1 C3 C4 C5	
Utilizar os principios técnicos e os recursos metodolóxicos que permitan ao alumnado intervir, desde a perspectiva educativa ou deportiva, en relación ás habilidades ximnásticas.			C1 C6	
Adquirir os coñecementos de desenvolvemento da condición física específica, adaptada ás actividades ximnástico-acrobáticas, así como asociar estas con o desenvolvemento das capacidades psicomotoras.			C3 C6	
Dominar as técnicas ximnásticas para a súa correcta aplicación, así como os aspectos de seguridade na execución (axuda e colocación do material).	A5	B10	C4 C10 C17	D1
Aplicar adecuadamente diferentes recursos didácticos (establecemento de obxectivos, feedback, reforzos, etc.) para mellorar movementos técnicos destes deportes.	A4	B5	C1 C5 C17	D1
Aceptar as actividades ximnástico-acrobáticas para que os futuros docentes transmítanas e desenvolvan no uso da súa liberdade profesional.	A2	B13 B24	C5	D1
Deseñar e aplicar instrumentos de observación sistemática para identificar ou corrixir modelos de execución propios destes deportes.			C1 C5	
Experimentar e desenvolver habilidades de carácter coreográfico, tanto de tipo individual como colectivas, favorecendo a capacidade do alumnado para a elaboración de producións creativas mediante o encadenamiento das habilidades desenvolvidas na materia.	A5	B25	C1 C6 C24	D1

Contidos

Tema	
Tema 1. Os deportes ximnásticos no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	
BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.	*P.2.1. Elementos claves da música
A. XIMNASIA AERÓBICA	*P.2.2. A iniciación a través do xogo da Ximnasia Aeróbica.
Tema 2. A música e os Pasos Básicos de Ximnasia Aeróbica.	*P.2.3. Os pasos básicos como soporte dos deseños *coreográficos
	*P.2.4. As opcións coreográficas en Ximnasia Aeróbica
Tema 3. Introducción ao estudo da Ximnasia Aeróbica e o seu campo de aplicación	3.1. A Ximnasia Aeróbica de Competición 3.2. A Ximnasia Aeróbica no ámbito escolar 3.3. A Ximnasia Aeróbica Recreativa/Saúde
Tema 4. A Ximnasia Aeróbica Deportiva	4.1. Orixes e Evolución
Tema 5. Características básicas das habilidades ximnásticas aeróbicas	5.1. Taxonomía das accións motrices da Ximnasia Aeróbica 5.1.1. Habilidades de Forza Dinámica 5.1.2. Habilidades de Forza Estática 5.1.3. Habilidades de Saltos 5.1.4. Habilidades de Flexibilidade e Equilibrio.

B. XIMNASIA RÍTMICA	T.1.1. Concepto e Preliminares.
Tema 1. As habilidades rítmico-expresivas no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte	
Tema 2. Elementos definitorios da Ximnasia Rítmica	<ul style="list-style-type: none"> *T.2.1. Continuidade das accións *T.2.2. Globalidade das accións *T.2.3. Diálogo cos aparellos *T.2.4. Ritmo *T.2.5. Espazo *T.2.6. Expresividade *T.2.7. Creatividade *T.2.8. Variedade
Tema 3. Iniciación ás habilidades técnicas e a súa didáctica I	<ul style="list-style-type: none"> *T.3.1. Habilidades técnicas corporais *T.3.2. Habilidades técnicas *manipulativas <ul style="list-style-type: none"> *T.3.2.1. Principios xerais de manipulación de aparellos
Tema 4. A danza como base das habilidades técnicas corporais	<ul style="list-style-type: none"> *P.4.1. Posición corporal básica. <ul style="list-style-type: none"> *P.4.1.1. Descrición. *P.4.1.2. Aspectos técnicos fundamentais. *P.4.1.3. Erros típicos *P.4.1.4. Progresión metodolóxica *P.4.2. Elementos da danza: pliés, jettés. relevei <ul style="list-style-type: none"> *P.4.2.1. Descrición. *P.4.2.2. Aspectos técnicos fundamentais. *P.4.2.3. Erros típicos *P.4.2.4. Progresión metodolóxicas.
Tema 5. As habilidades corporais de equilibrio	<ul style="list-style-type: none"> *P.5.1. Descrición. *P.5.2. Aspectos técnicos fundamentais. *P.5.3. Erros típicos *P.5.4. Progresión metodolóxica
Tema 6. As habilidades corporais de xiro	<ul style="list-style-type: none"> *P.6.1. Descrición. *P.6.2. Aspectos técnicos fundamentais. *P.6.3. Erros típicos *P.6.4. Progresión metodolóxica
Tema 7. As habilidades corporais de salto	<ul style="list-style-type: none"> *P.7.1. Descrición *P.7.2. Aspectos técnicos fundamentais *P.7.3. Erros típicos *P.7.4. Progresión metodolóxica
Tema 8. As habilidades manipulativas dos aparellos de ximnasia rítmica	<ul style="list-style-type: none"> *P.8.1. Habilidades manipulativas comúns <ul style="list-style-type: none"> *P.8.1.1. Descrición *P.8.1.2. Aspectos técnicos fundamentais *P.8.1.3. Erros típicos *P.8.1.4. Criterios de variación *P.8.1.5. Progresión metodolóxica *P.8.2. Habilidades manipulativas específicas: aro, pelota, corda, mazas, cinta. <ul style="list-style-type: none"> *P.8.2.1. Descrición *P.8.2.2. Aspectos técnicos fundamentais *P.8.2.3. Erros típicos *P.8.2.4. Criterios de variación *P.8.2.5. Progresión metodolóxica
Tema 9. O compoñente artístico da ximnasia rítmica	<ul style="list-style-type: none"> *T.9.1. Música *T.9.2. Coreografía
Tema 10. O proceso compositivo nos deportes ximnásticos.	<ul style="list-style-type: none"> *P.10.1. Fases do proceso compositivo *P.10.2. Exposición do exercicio ximnástico creado *P.10.3. Avaliación do exercicio ximnástico
BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO	
Tema 1. Desenvolvemento biomecánico e metodolóxico dos elementos ximnásticos preacrobáticos.	<ul style="list-style-type: none"> *T.1.1. Principio biomecánico dos *rodamientos ximnásticos. *T.1.2. Bases teóricas dos equilibrios ximnásticos *T.1.3. Aspectos de organización espacial e dinámica dos saltos de cabalo e de trampolín. *T.1.4. Didáctica específica da ximnasia.
Tema 2. Coñecemento dos principios dinámicos dos saltos acrobáticos.	<ul style="list-style-type: none"> *T.2.1. Organización espacial dos saltos acrobáticos. *T.2.2. Características dinámicas aplicadas aos grupos estruturais dos saltos acrobáticos. *T.2.3. Coñecemento e resposta dinámica do material ximnástico.
Tema 3. Aspectos organizativos no ámbito ximnástico.	<ul style="list-style-type: none"> *T.3.1. Orixe e evolución da disciplina ximnástica. *T.3.2. Valoración e xuízo dos concursos ximnásticos. *T.3.3. Desenvolvemento actual no ámbito ximnástico

Practico 1. Elementos ximnásticos de nivel escolar (preacrobáticos)	*P.1.1. Rodamientos. Dominio técnico e metodolóxico. *P.1.2. Equilibrios ximnásticos. Dominio técnico e metodolóxico. *P.1.3. Saltos de cabalo e de trampolín. Dominio técnico e metodolóxico.
Practico 2. Elementos ximnásticos acrobáticos	*P.2.1. Volteos libres en chan. Dominio técnico e metodolóxico. *P.2.2. Saltos de chan adiante e laterais con impulso dunha perna. Dominio técnico e metodolóxico. *P.2.3. Ballestas de chan. Dominio técnico e metodolóxico. *P.2.4. Saltos atrás en chan con apoio de mans intermedio. Dominio técnico e metodolóxico.
Teórico-Practica 3. A Ximnasia Acrobática no ámbito educativo	*T-P.3.1. As presas de mans. Os diferentes roles do alumnado *T-P.3.2. Medidas metódicas para o seu ensino *T-P.3.3. Posicións básicas individuais. Formacións básicas e grupais: Figuras corporais e Pirámides humanas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	3	5
Sesión maxistral	30	60	90
Prácticas de laboratorio	45	0	45
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	11	16	27
Traballos tutelados	9	18	27
Presentacións/exposicións	2	2	4
Probas de resposta curta	2	0	2
Probas de tipo test	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2
Traballos e proxectos	0	22	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Nos primeiros días de clase explicárase o programa da materia e a temporalización dos contidos a tratar.
Sesión maxistral	As sesións maxistras utilizaranse para a explicación dos contidos teóricos e aclaración dos contidos prácticos da materia. Constitúe unha actividade presencial na aula mediante a utilización de medios persoais e audiovisuais. Realizaranse con todo o grupo.
Prácticas de laboratorio	Vivenciación dos contidos teórico-prácticos guiados polo profesorado, onde se terá en conta os procesos metodolóxicos de ensino-aprendizaxe, facendo especial fincapé nos aspectos técnicos e de execución dos deportes ximnásticos. As prácticas teñen como obxectivo traballar formalmente o saber facer (competencia procedimental). No entanto, é preciso ter en conta que tamén traballan o saber, o saber ser e o saber estar.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	- Exporase o desenvolvemento dunha coreografía que terá por referencia as modalidades ximnásticas tratadas no desenvolvemento da materia. - Traballarán a execución técnica dos elementos ximnásticos durante o proceso metodolóxico de ensino-aprendizaxe levada a cabo na materia.
Traballos tutelados	Os traballos tutelados realizaranse en grupo
Presentacións/exposicións	- Execución e exposición da coreografía elaborada en colaboración cos compañeiros. - Execución dun exercicio ximnástico proposto pola profesora. - Exposición audiovisual dun elemento ximnástico mediante a metodoloxía traballada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Este tempo está reservado para atender e resolver as dúbidas do alumnado. A atención será individual e en grupos reducidos, en función do carácter da atención. Cando sexa individual terán lugar no despacho das docentes, por videoconferencia ou por mail. Estas actividades teñen como función orientar e guiar o proceso de aprendizaxe do alumnado. Desenvolverase, ademais das tutorías específicas para a materia, a través do correo electrónico e do uso da plataforma de teleformación Tem@.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas de laboratorioA avaliación farase de forma continua mediante o control de asistencia do alumnado. Proba práctica consistente no desenvolvemento didáctico dun elemento ximnástico.	Será realizada por aqueles que non asistan ao 80 de ditas prácticas. Imprescindible para poder facer media as demais partes avaliadas.	A5 B10 C1 C24
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Elaboración dunha coreografía final, presentación e exposición das sesións traballadas na práctica.	15 A2 B4 B8 B25 C4 C7 C24 D1
Probas de resposta curta	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	40 A2 A4 B1 B8 B10 B14 C1 C6 C10 C24 D1
Probas de tipo test	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	10 A2 A4 B1 B8 B10 B14 C1 C6 C10 C10 D1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	- Realización dunha coreografía de forma grupal. - Desenvolvemento e posta en práctica dunha progresión metodolóxica dun elemento ximnástico. - Execución técnica dos elementos ximnásticos traballados nas sesións prácticas.	20 A2 A4 B4 B8 B25 C1 C5 C10 C24 D1
Traballos e proxectos	Traballo en grupo sobre un elemento ximnástico asignado.	15 A2 A5 B1 B8 B10 B14 B25 C1 C4 C7 C10 C24 D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación tentará recoller e valorar todos aqueles aspectos relacionados co alumnado respecto ao campo conceptual, procedimental, actitudinal e relacional. Está deseñada en función das seguintes características: formativa, continua, integral e final. Por tanto, afecta a todo o proceso de ensino-aprendizaxe.

No caso de que os alumnos non poidan seguir o proceso evaluativo anteriormente descrito, terán a oportunidade de superar a materia, mediante a realización dunha proba escrita e unha proba práctica, que se realizará segundo o calendario de exames establecido polo centro.

A CUALIFICACIÓN FINAL da materia resultará da integración das distintas notas das actividades realizadas tanto nos contidos de Habilidades Rítmico-Expresivas como nos contidos de Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Deberán ter superadas todas as partes para obter unha cualificación positiva. Os alumnos/*as que non realicen todas as actividades de avaliación obterán a cualificación final de suspenso, aínda que algunhas actividades estean aprobadas. Se o alumno/a realiza só algunhas das actividades do curso terán a cualificación de suspenso, xa que se realiza unha avaliación continua de todas as actividades propostas.

Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda convocatoria; é dicir, na convocatoria extraordinaria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só se presentarán a aquelas que non superaron.

Para as demais convocatorias, o alumno/a deberá concorrer da mesma maneira a unha proba escrita de pregunta curta, tipo test ou de desenvolvemento e dunha proba practica de execución dos contidos traballados para superar a materia. Igualmente deberá presentar o traballo co seu soporte audiovisual do elemento ximnástico asignado pola profesora e elaborado segundo o desenvolvemento dos contidos traballados durante o curso.

A revisión de exames será no despacho das profesoras unha vez concluída a corrección.

OBSERVACIÓNS:

A PARTICIPACIÓN ACTIVA DO ALUMNADO NAS SESIÓNS PRESENCIAIS É UN FACTOR QUE DETERMINA O PROCESO DE AVALIACIÓN:.

- A asistencia ás sesións prácticas será OBRIGATORIA (80% das horas totais da materia, non sesións) Aplicarase de forma individualiza a cada un dos 2 Bloques da materia (Bloque Rítmico-Expresiva e Bloque Ximnástico-Acrobática).

- Os alumnos que participen activamente, como mínimo, ao 70% das sesións deben obter o 50% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas.

- Os alumnos que NON participen activamente (meros observadores), como mínimo, ao 70% das sesións deben obter o 65% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas.

Os ALUMNOS DISCAPACITADOS Ou INCAPACITADOS TEMPORALMENTE PARA A PRÁCTICA MOTRIZ, PODERÁN SOLICITAR A ADAPTACIÓN DAS TAREFAS MOTRICES A REALIZAR NAS SESIÓN E NAS PROBAS DE AVALIACIÓN, NEL GRADO QUE AS COMPETENCIAS DA MATERIA O PERMITAN.

BLOQUE: HABILIDADES XIMNÁSTICO-ACROBÁTICAS

- A falta de asistencia a máis de dúas prácticas de laboratorio deste bloque (independentemente da súa xustificación), supón ademais a realización dun exame práctico de ensino metodolóxico dos elementos acrobáticos aos que non se asistiu.

BLOQUE: HABILIDADES RÍTMICO-EXPRESIVAS

-Debido ao carácter de avaliación continua, a NON asistencia ás sesións prácticas non dará dereito a realizar a coreografía en grupo, só de forma individual.

Bibliografía. Fontes de información

- Albadalejo, L, **Aeróbic para Todos**, 1996,
- Canalda, A., **Gimnasia rítmica Deportiva. teoría y práctica**, 1998,
- Cassagne, M., **Gymnastique Rythmique Sportive**, 1990,
- Ereño, C., **Iniciación a la gimnasia rítmica deportiva: principios metodológicos y formas de desarrollo de la creatividad motriz**, 1993,
- Fernández, A., **Gimnasia RítmicaDeportiva. Fundamentos**, 1989,
- Fernández, A., **Gimnasia Rítmica**, 1991,
- Gaio, R., **Ginástica Rítmica Desportiva "Popular": Uma proposta educacional**, 1996,
- Gutiérrez, A. y Vernetta, M, **Gimnasia Aeróbica Deportiva: propuesta de U.D. a través del juego**, 2007,
- Liarte, T. y Nonell, R., **Diver-Fit. Aaerobic y fitness para niños y adolescentes**, 1998,
- Lisitskaya, T., **Gimnasia Rítmica. Deporte y entrenamiento**, 1995,
- Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Un planteamiento educativo motriz**, 1992,
- Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Metodología**, 1992,
- Martínez, A., **Dimensión Artística de la Gimnasia Rítmica**, 1997,
- Martínez, A., **Fundamentación coreográfica de la gimnasia rítmica deportiva: calidad técnica y expresiva del movimiento y su estrecha relación con la música**, 1998,
- Martínez, A., **Aproxiamción al deporte a traves de los principios artísticos: ceatividad, expresión y estética**, 1999,
- Martínez, A. y Díaz, M.P., **Las actividades gimnásticas como recurso para el desarrollo de la creatividad motriz**, 2002,
- Mendizábal, S. y Mendizábal, I., **Iniciación a la Gimnasia Rítmica I**, 1985,
- Quintana, A., **Ritmo Y Educación Física**, 1997,
- Sierra, E., **Actividades Gimnásticas: Gimnasia Rítmica Deportiva**, 1993,
- Sánchez, D., **Bases para la enseñanza del Aeróbic**, 1999,
- Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F, **Unidades Didacticas para secundaria XI. Aprendizaje de las habilidades gimnásticas. Una propuesta a través de minicircuitos.**, 2000,
- Vernetta, M.;López, J. y Panadero, F., **El Acrosport en la escuela.**, 2001,
- Vernetta, M.; Gutiérrez, A. y López, J., **El Aeróbic Deportivo en la Educación Física. Iniciación a través del juego.**, 2003,
- Viciana, V. y Arteaga, M., **Las actividades coreográficas en la escuela. Barcelona. Ed. Inde.**, 1997,

Referencias Bibliográficas de las HABILIDADES GIMNÁSTICO-ACROBÁTICAS

Básicas

-SÁEZ PASTOR, F. (2003) *Gimnasia Artística. Los Fundamentos de la Técnica*. Ed. Biblioteca Nueva. Madrid

-MANONI, A. (1993). *Biomecánica e dividione strutturale della ginnasia artistica*. Ed. Societé Stampa Sportica.Roma,

-SMLEUSKIY y GASVERDOUSKIY (1993) *Tratado General de Gimnasia Artística Deportiva*; Ed. Paidotribo. Barcelona

---

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Expresión corporal e danza/P02G050V01402
